



# Partianalys 2022

- Baserad på en funktionsrättspolitisk enkät till riksdagspartierna

Redaktörer:

Monica Klasén McGrath, Tor Gustafsson

Funktionsrätt  
Sverige



## Innehåll

Partianalys 2022.....	2
Om Funktionsrätt Sverige.....	2
I backspeglarna – valet 2018.....	2
Valet 22 – vad vill vi se under kommande mandatperiod.....	2
23 frågor om funktionsrätt inför valet den 11 september.....	3
Ranking av partierna .....	5
1:a plats: Vänsterpartiet.....	5
2:a plats: Miljöpartiet .....	5
4:e plats: Centerpartiet.....	6
5:e plats Sverigedemokraterna .....	6
6:e plats Kristdemokraterna.....	7
7:e plats: Socialdemokraterna.....	7
8:e plats: Moderaterna .....	7
Fem partiskiljande frågor att lyfta fram.....	8
Nationell handlingsplan för jämlik vård .....	8
Ta bort skrivningar i skollagen som diskriminerar elever med funktionsnedsättning.....	9
Höj sysselsättningsgraden på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.....	11
Stöd till rättshjälp och stärkt rättsskydd.....	12
Våra frågor till partierna inför valet .....	13

# Partianalys 2022

## Om Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en bred samarbetsorganisation för mänskliga rättigheter. Våra medlemmar är 50 förbund som tillsammans representerar drygt 400 000 människor med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom. Vårt mål är ett samhälle för alla. Grunden för vårt arbete är FN:s deklaration om mänskliga rättigheter som tydliggörs i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Funktionsrättskonventionen.

Funktionsrätt Sverige driver frågor som är övergripande för alla våra medlemsförbund, som funktionsrätt, jämlik hälsa och vård fungerande utbildning och rätten till försörjning och arbete.

## I backspegeln – valet 2018

Under föregående mandatperiod var arbetet med [Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS](#), intensivt. Det finns fortfarande brister men under denna mandatperiod har flera av de förslag och krav vi ställde under valet 2018 uppfyllts av regering och riksdag. **Vi upplever att våra inspel hörtsammats av regeringen. Vi har bland annat sett förbättringar inom LSS och insatsen personlig assistans samt höjningar av garantinivån för sjuk- och aktivitetsersättning.**

Vi fortsätter att driva på för ytterligare förbättringar inom LSS och för tryggare försörjning men under denna valrörelse lägger vi tyngdpunkten på delvis andra frågor, vilket påverkar partiernas placeringar.

## Valet 22 – vad vill vi se under kommande mandatperiod

**Inför valet 2022 driver vi den övergripande frågan om rätten till jämlik hälsa. Personer med funktionsnedsättning har sämre livsvillkor, levnadsvanor och hälsa jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Så har det varit under lång tid och nu vill vi se en förändring.**

En jämlik och personcentrerad vård, där alla människor får samma goda tillgång till diagnostik och behandling, skapar viktiga förutsättningar för en jämlik hälsa. Men för att hälsan ska bli jämlik krävs också trygghet och rättvisa, fungerande skola och utbildning, en inkluderande arbetsmarknad och trygg ekonomi för alla.

Samtliga faktorer som påverkar hälsan är centrala rättigheter i FN:s funktionsrättskonvention.

Så länge rättigheterna inte efterföljs kommer inte heller hälsan i landet att vara jämlik – det hänger ihop. Inför valet 2022 vill vi se politisk vilja att åtgärda de brister som finns inom samtliga dessa områden.

[Läs mer om våra fem valfrågor inför valet den 11 sep](#)

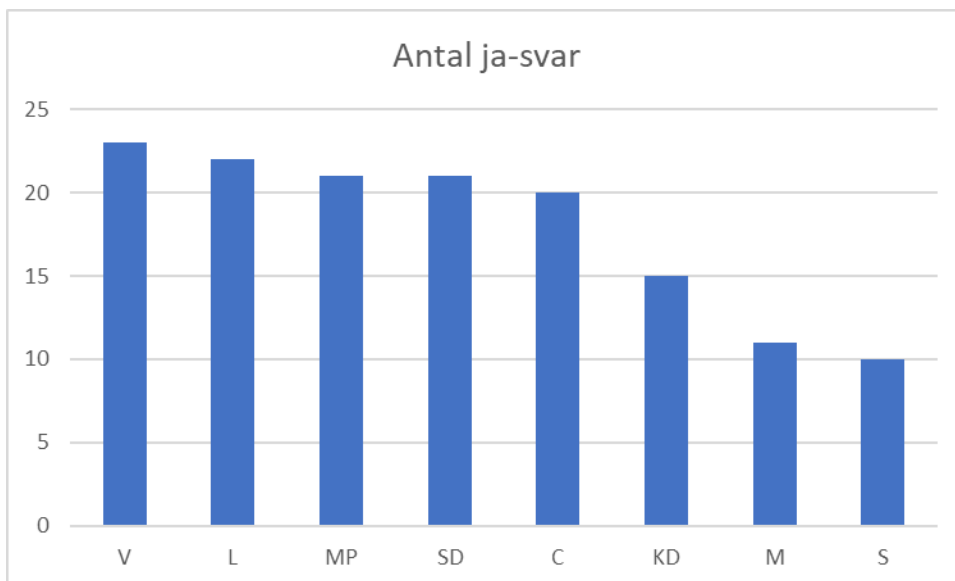
## 23 frågor om funktionsrätt inför valet den 11 september

Inför valet 2022 har vi formulerat 23 frågor till riksdagspartierna om den kommande mandatperiodens funktionsrättspolitik. Frågorna spänner över Funktionsrätt Sveriges prioriterade områden om funktionsrätt, jämlik vård, utbildning, rätt till arbete och en stärkt rätt till rättshjälp och rättsskydd. Samtliga riksdagspartier har svarat på vår enkät.

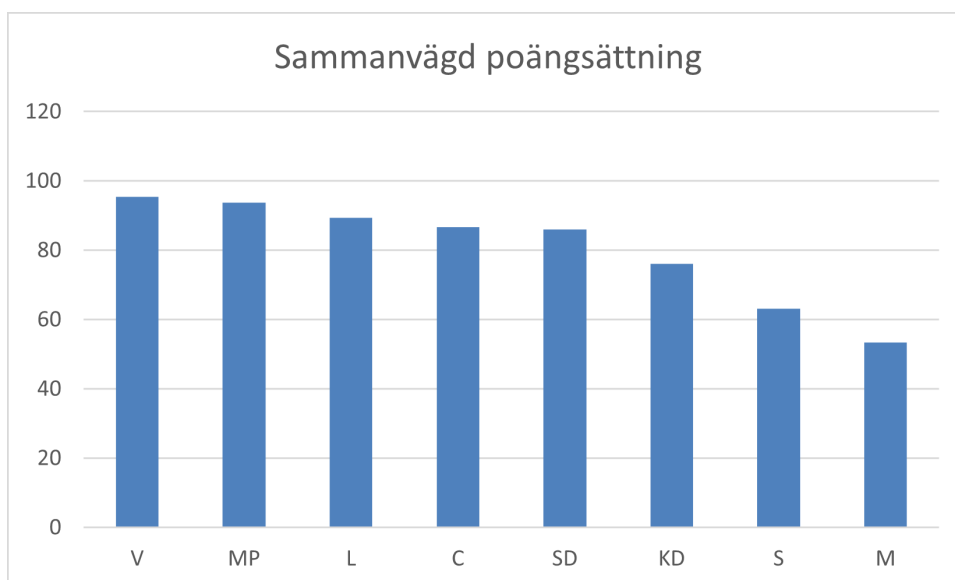
Riksdagen antog redan 2008 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det finns en mängd åtgärder som behöver genomföras för att Sverige ska leva upp till konventionen, men vi tror att partiernas svar på våra frågor ger en fingervisning om deras ambitioner inom våra områden med utgångspunkt i mänskliga rättigheter.

Parti	Antal Ja-svar
V	23
L	22
MP	21
SD	21
C	20
KD	15
M	11
S	10

Som ovanstående tabell visar svarade V ja på samtliga 23 frågor, L svarade ja på 22, MP och SD på 21 frågor, C op 20 frågor, KD svarade ja på 15, M på 11 och S på 10 frågor. Nästa bild visar hur det ser ut som stapeldiagram:



För att kunna göra en värdering av riksdagspartiernas svar har vi tagit hänsyn till deras ja- och nej-svar på vår valenkät, men också vägt in partiernas motiveringar. Då varje område, representeras av olika antal frågor, har vi också gjort en omräkning så att varje område väger lika tungt, oavsett antal frågor. Den sammanvägda analysen ser ut såhär; <sup>1</sup>



**Bildförklaring:** I den sammanvägda poängbedömningen får **Vänsterpartiet**, 95,4 poäng, **Miljöpartiet**, 93,8, **Liberalerna**, 89,4, **Centerpartiet**, 86,7,

<sup>1</sup> Partiernas svar har graderats i en femgradig skala beroende på ja/nej-svar och svarsmotiveringar. Vi har också viktat svaren så att alla frågeområden väger lika tungt.

**Sverigedemokraterna**, 86, **Kristdemokraterna**, 76, **Socialdemokraterna**, 63,1 och **Moderaterna**, 53, 3 poäng.

Ordningen mellan partierna är nästan densamma som i tabellen utifrån antalet ja-svar, men när vi vägt in frågeområden och partiernas motiveringar ser vi alltså att Miljöpartiet går förbi Liberalerna och placerar sig på andra plats. Centerpartiet har också gått om Sveridemokraterna hamnar på fjärde plats. Samtidigt har Moderaterna landat på jumboplatsen.

## Ranking av partierna



### 1:a plats: Vänsterpartiet

Vänsterpartiet får en självklar förstaplats. Partiet svarar ja på samtliga frågor och ger också initierade och underbyggda motiveringar. V visar därmed höga ambitioner. Ska vi låta förra mandatperioden styra våra förväntningar kan vi känna förtroende. Vänsterpartiet svarar redan nu upp i form av motioner bland annat när det gäller att tänderna ska betraktas som en del av kroppen och därmed ingå i samma regelsystem som annan vård samt kring skärpningar av rättskyddet mot hatbrott för personer med funktionsnedsättning.



### 2:a plats: Miljöpartiet

Miljöpartiet har svarat ja på 21 av våra frågor, men ger omfattande och genomtänkta motiveringar till sina svar, vilket förstärker trovärdigheten. De har goda kunskaper om våra frågor och ett starkt rättighetsperspektiv i sin ansats. Partiet har suttit i regeringsställning under större delen av mandatperioden och har därmed bidragit till de förbättringar vi har sett på LSS området samt höjningarna av garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen. Miljöpartiet har under mandatperioden även tagit initiativ för fler moment om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar på lärar- och rektorsprogrammen och stärkt stöd och bättre uppföljningar i skolan, samt för att stärka stödet för att fler personer med funktionsnedsättningar ska komma ut på arbetsmarknaden.



### **3:e plats: Liberalerna**

Liberalerna får en tredjeplats trots att de svarat ja på 22 av våra frågor. På flera frågor speglar inte motiveringar svaret fullt ut, vilket tar ned värdet av svaren något. Liberalerna har en lång historia av stort engagemang i funktionsrättsfrågorna och tog bland annat initiativ till att införa LSS- lagen. Partiet har sedan förra valet frågan om stärkt skydd mot hatbrott. Riksdagsledamöter har också agerat när det gäller funktionsrätt i lag och stärkta rättigheter i skolan. Till skillnad mot Funktionsrätt Sverige menar Liberalerna att inkluderingen i skolan gått för långt. Funktionsrätt Sverige vill se ett inkluderande skolsystem och färre särlösningar, men det förutsätter att elevers rätt till en fungerande skolgång tas på allvar. Sammanfattningsvis är ändå Liberalerna ett parti som ser betydelsen av funktionsrätt.



### **4:e plats: Centerpartiet**

Centerpartiet har svarat ja på 20 av våra frågor och i jämförelse med valet 2014 och 2018 innebär det en stor ambitionshöjning. Partiet ger också på flera frågor välgrundade motiveringar. De får därför en mycket bättre placering i vår ranking denna gång. Partiet har under mandatperioden drivit på för frågor som handlar om ökade kunskaper om funktionsnedsättningar i skolan, och ledamöter har avgivit motioner exempelvis för stärkta rättigheter i hjälpmedel. Denna gång vill Centerpartiet vara med och höja statsbidragen till funktionsrättsorganisationerna, något som de får ett extra plus för.



### **5:e plats Sverigedemokraterna**

Sverigedemokraterna svarar liksom Miljöpartiet ja på 21 av våra frågor och visar därmed högre ambitioner än inför föregående mandatperiod. Däremot dras värdet av svaren ned på grund av de påflera håll bristfälliga motiveringarna. Sd hänvisar i flera svar till att FN:s funktionsrättskonvention bör bli lag i Sverige. Det målet kan vi dela, men till dess måste för politik innebära faktiska förbättringar när det gäller att uppfylla rättigheterna i konventionen. Vi vill veta vad partierna vill ta för konkreta steg för att dessa rättigheter ska uppfyllas och inte bara vad partierna har för långtgående ambitioner. Här är Sd många gånger svarslösa. Sverigedemokraterna är dock ett av de partier som har ett funktionsrättspolitiskt program, vilket uppskattas. Samtidigt har partiet ett

trovärdighetsproblem när det gäller MR-frågor generellt. Det är ett grundläggande problem att partiet inte uppfattas fullt ut se till alla människors lika värde, inte ställer sig bakom en intersektionell samhällsanalys eller ser till den mänskliga mångfalden i alla dess uttryck som ligger till grund för FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.



#### **6:e plats Kristdemokraterna**

Kristdemokraterna har svarat ja på 15 av våra frågor. Deras motiveringar är initierade och väl genomtänkta. Kd har starkt drivit på förbättringar när det gäller insatser i LSS och har en tydlig politik på funktionsrättsområdet. Liksom Moderaterna vill Kristdemokraterna se nationella riktlinjer för såväl rehabilitering som habilitering och hjälpmedel och får ett plus för det. Det finns anledning att ha förtroende för Kd:s engagemang på området.



#### **7:e plats: Socialdemokraterna**

Socialdemokraterna svarar bara ja på 10 av våra 23 frågor, vilket placerar partiet näst sist i vår rankning. Socialdemokraterna har i regeringsställning hörsammat flera av de krav vi lyfte under valet 2018 och har bland annat genomfört flera positiva förändringar inom rätten till LSS och även väsentliga höjningar av garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen. När det gäller de frågor vi lyfter under denna valrörelse är tveksamheten större, kanske för att flera av våra frågor innebär utmaningar av det regionala och kommunala självstyret, exempelvis i form av krav på nationella planer och riktlinjer för reformer inom hälso- och sjukvården. Det är vidare svårt att förstå varför Socialdemokraterna inte vill stärka rättskyddet mot hatbrott för personer med funktionsnedsättning. Vi ser dock fram emot att partiet gör handling av sin intention att driva på en höjning av statsbidraget till funktionsrättsorganisationerna.



#### **8:e plats: Moderaterna**

Moderaterna har svarat ja på 11 av våra frågor, men bristen på genomtänkta motiveringar och avsaknaden av synlig politik på området, drar ändå ned resultatet. Liksom Kristdemokraterna vill även Moderaterna se nationella riktlinjer för såväl rehabilitering som habilitering och hjälpmedel och får ett plus för det. De saknar dock konkreta



förslag för kärnfrågor som exempelvis hur skolan ska fungera även för elever med funktionsnedsättning och hur den stora gruppen personer med funktionsnedsättning ska få stöd att komma ut på arbetsmarknaden. Partiets placering dras också ned av att de är det enda parti som inte vill höja statsbidragen för funktionsrättsorganisationerna.

## **Fem partiskiljande frågor att lyfta fram**

I det här avsnittet lyfter vi fram fem partiskiljande frågor. Stapeldiagrammen visar fördelningen av partisvar för respektive frågeområde, med utgångspunkt i antalet ja-svar (men utan att väga in frågemotiveringarna). Här har vi viktat så att varje område kan ge 20 poäng.

### **Nationell handlingsplan för jämlik vård**

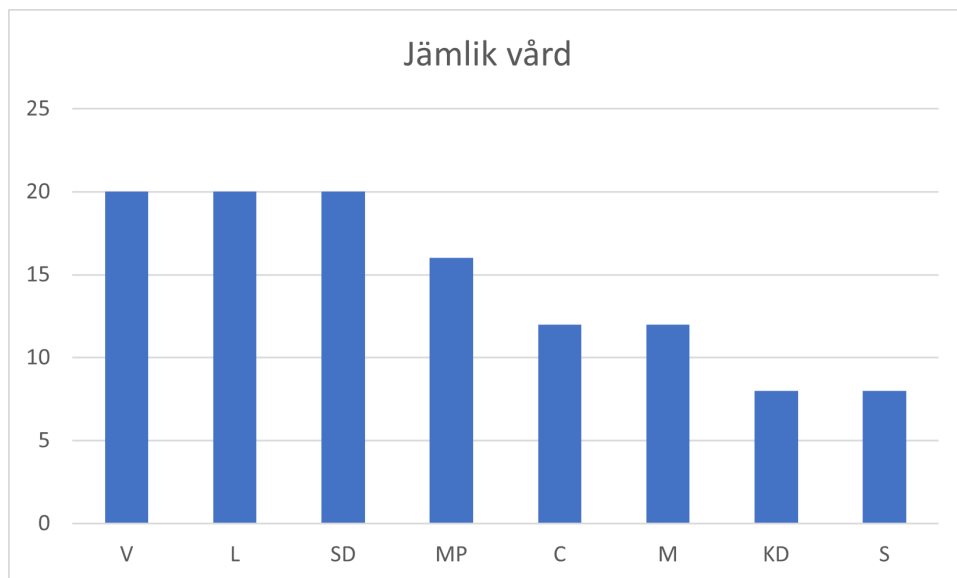
På området jämlik vård ställer vi frågan "Vill ditt parti se en nationell handlingsplan för att identifiera och åtgärda ojämlikheterna i hälsa och vård? (Planen ska omfatta både diagnostik och behandling så att överdödligheten i vissa sjukdomar hos personer med funktionsnedsättning elimineras)

**Socialdemokraterna** och **Kristdemokraterna** är de två partier som svarar nej på denna fråga, men av helt olika skäl.

**S** hänvisar till det regionala självstyret att hälso- och sjukvården är en av regionernas kärnuppgifter, där också ansvaret för att följa hälso- och sjukvårdslagen samt ta hänsyn till regionala skillnader. I svaret berörs inte frågan om hur det här regionala ansvaret för jämlik vård ska kunna utkrävas om det inte ställs nationella krav i någon form.

**Kd** betonar att problemet med den övergripande ojämlikheten mellan vården i regionerna måste åtgärdas. Som en åtgärd vill Kd tvärtom gå från 21 självbestämmande regioner till ett samlat nationellt ansvar för hälso- och sjukvården. De svarar nej på vår fråga därför att de behöver mer information om förslaget för att ta ställning.

De partier som svarat ja, är rörande överens om att det krävs en nationell plan för jämlik vård då de existerande skillnaderna är acceptabla.



**Bildförklaring:** Ovanstående bild visar att för frågeområde **Jämlik vård** får V, L och SD 20 poäng, MP får 16, C och M hamnar på 12 poäng medan KD och S får 8 poäng.

### **Ta bort skrivningar i skollagen som diskriminerar elever med funktionsnedsättning**

På området en fungerande skola ställer vi frågan "Vill ditt parti tillse att skrivningen i skollagen som ger möjlighet för skolor att neka elever plats på grund av organisatoriska och ekonomiska svårigheter tas bort?"

**Vänsterpartiet, Liberalerna och Centerpartiet** vill ta bort skrivningen i skollagen, medan resterande partier svarar nej med varierande motiveringar.

**V** hänvisar liksom vi själva, rätt och slätt till 1 kap, 9 § i skollagen som stadgar att utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. **En likvärdig skola betyder att alla elever ska ha lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att skolan ska kompensera för elevers olika förutsättningar.**

**L:s** svar motiveras egentligen inte. Partiet hänvisar i stället till att man har en omfattande reformagenda för den svenska skolan. Man vill vi satsa på särskilt stöd för alla de elever som behöver det. Tyvärr rimmar begränsningar i det fria skolvalet och de särlösningar Liberalerna vill se illa med både skollagen

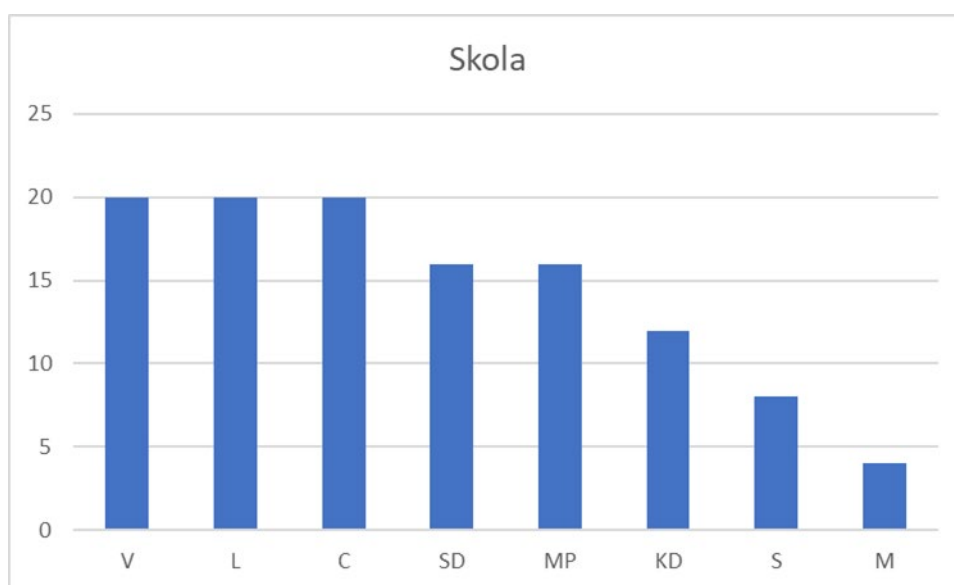
och FN:s funktionsrättskonvention om rätten till en fungerande skola inom ett inkluderande skolsystem.

C betonar att alla barn och vårdnadshavare ska ha rätt att välja skola, oavsett plånbok, bakgrund eller eventuella särskilda behov. Man menar dock att regelverket kring tilläggsbeloppen måste bli tydligare så att alla elever får det stöd de har rätt till.

Argumenten på nej-sidan är mer samstämmiga. **Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Moderaternas** nej baseras på ungefär samma argument att skolans lokaler alltför ofta inte är tillgängliga för elever med funktionsnedsättning. Om en skola nekas tilläggsbelopp av kommunen på grund av ekonomiska eller organisatoriska svårigheter har inte skolan något annat val än att neka eleven plats. Dessa argument ställer alltså skolan och kommunens perspektiv framför barnens rätt till en likvärdig utbildning, vilket strider mot både skollagen och FN:s funktionsrättskonvention. Så ser inte Funktionsrätt Sverige på problemet, självklart måste krav ställas så att alla skolor kan erbjuda fysiskt, socialt och pedagogiskt tillgängliga lärmiljöer.

**Kristdemokraterna** svarar nej, men skriver att de är beredda att titta på det med hänvisning till att skolvalet ska omfatta alla, så långt det är möjligt.

**Sverigedemokraternas** motivering får bottenbetyg, då de menar att den skola som inte kan tillgodose behoven hos elever med funktionsnedsättning, även fortsättningsvis bör hänvisa till en skola som kan det. Men skollagen då Sverigedemokraterna?



**Bildförklaring:** Ovanstående bild visar att för frågeområde **Skola** får V, L och C 20 poäng, SD och MP får 16, KD får 12, S hamnar på 8 och M på 4 poäng.

### **Höj sysselsättningsgraden på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning**

På arbetsmarknadsområdet ställer vi frågan "Vill ditt parti se en nationell handlingsplan med åtgärder för att höja sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning i nivå med övriga befolkningen?"

Vi ser en stor enighet över blockgränserna i den här frågan. **Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Liberalerna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna** vill se en nationell handlingsplan för att öka sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning. **Socialdemokraterna, Kristdemokraterna** och Moderaterna är eniga om motsatsen.

På ja-sidan vill både **V och C** se utvärderingar av redan befintliga insatser och C betonar värdet av kontinuerliga uppföljningar. V vill stimulera en ökning av arbetstillfällena inom myndigheter och C vill se mindre byråkrati och flexibla system för att stimulera företagen att anställa fler personer med funktionsnedsättning.

**MP** vill se ett samlat krafttag för att höja sysselsättningen i målgruppen, med insatser som är anpassade efter individens behov och förutsättningar. Partiet vill se ökad tillgänglighet för arbetshjälpmiddel och en och samma huvudman ska ha ansvaret.

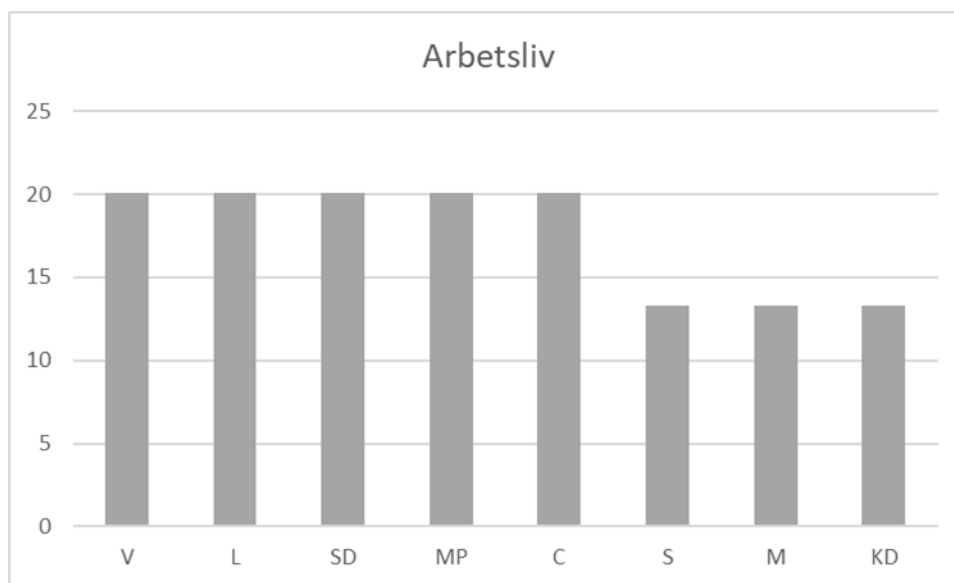
**L** ger en svag motivering till sitt svar men menar att nyckeln till framgång är matchning, tillgänglighet och om att motverka fördomar och diskriminering.

**SD:s** svar saknar motivering.

På nej-sidan skiljer sig motiven åt. **S** menar att det nationella ansvaret förkroppsligas i Arbetsförmedlingens uppdrag, men skriver att de ser behovet av individuellt utformade insatser för att skapa jobb eller utbildning för personer med funktionsnedsättningar. En nationell handlingsplan driver de inte i dagsläget. **Kd:s** linje är ungefär densamma. Deras motivering är omfattande och innehåller en rad intressanta förslag på området som **trots nej-svaret ger pluspoäng**. Bland annat vill man utreda möjligheten att inkludera utövande av arbete i de grundläggande behoven som ger rätt till personlig assistans. Vidare vill Kd se en utredning kring hur man kan underlätta för små

och medelstora företag att anställa personer med funktionsnedsättning. Utredningen ska ta hänsyn till de samhällsekonomiska kostnaderna som följer av att personer med funktionsnedsättning ställs utanför arbetsmarknaden

**M** har inte föreslagit en nationell plan, men vill att fler ska kunna ha ett arbete att gå till. **M** vill förstärka lönebidragen och andra stöd som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden för personer som annars har svårt att få ett jobb.



**Bildförklaring:** Ovanstående bild visar att för frågeområde **Arbetsmarknad** får V, L, SD, MP och C 20,1 poäng, S, M och KD hamnar på 13,3 poäng.

### **Stöd till rättshjälp och stärkt rättsskydd**

Här vill vi belysa två frågor. "Vill ditt parti förbättra möjligheten till kostnadsfri rättshjälp i förvaltningsdomstolen?" "Vill ditt parti verka för att lagstiftningen förändras så att personer med funktionsnedsättningar skyddas mot hatbrott, på jämlik grund med andra diskrimineringsgrunder?"

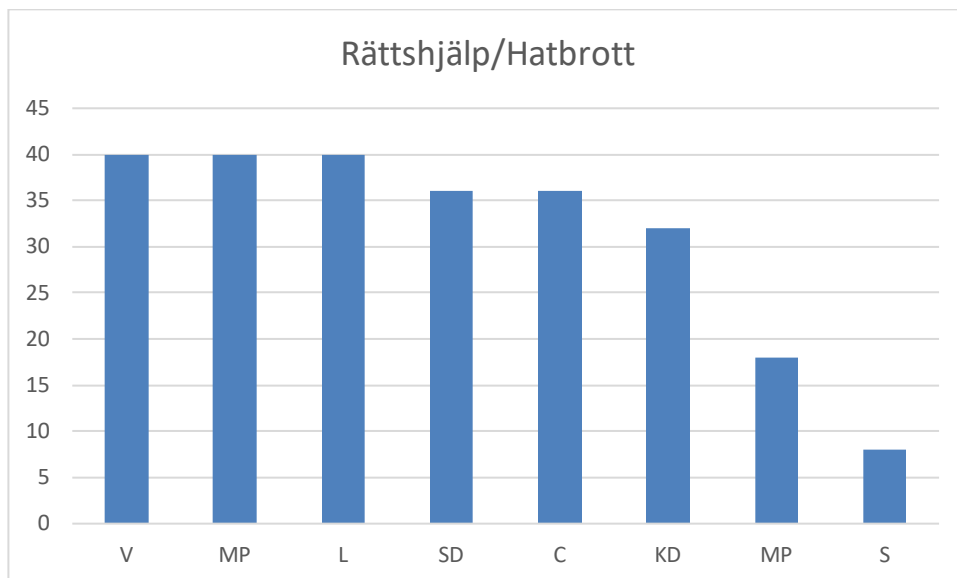
Partierna ger ungefär samma svar på båda frågorna.

**Socialdemokraterna** svarar nej på båda frågorna och är överens med **Sverigedemokraterna** i frågan om rättshjälp och med **Moderaterna** i frågan om skydd mot hatbrott.

**Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet** är samtliga överens om att den allmänna rättshjälpen behöver utvecklas. **Moderaterna** är tveksamma. L och Kd vill inrätta en särskild LSS-inspektion med uppdraget

att tillvarata den enskilde insatsberättigades rättigheter gentemot myndigheterna och ge rättshjälp i form av råd och stöd samt juridiskt bistånd.

C vill tillsätta en utredning för att det ska bli lättare för alla att kunna erbjudas ersättning för ombud i förvaltningsprocesser. V och Mp är positiva och vill utreda frågan vidare.



**Bildförklaring:** Ovanstående bild visar att för frågeområdena **Rättshjälp** och **Hatbrott** får V, MP och L 40 poäng, SD och C får 36, KD får 32, MP hamnar på 18 och S på 8 poäng.

## Våra frågor till partierna inför valet

I valet 2022 driver Funktionsrätt Sverige frågor om jämlik vård, skolan, arbetslivet, behovet av reformer inom rättshjälpsområdet och en stärkning av skyddet mot hatbrott. Partiernas svar redovisas i en bilaga på webbplatsen [funktionsratt.se](http://funktionsratt.se).

### Jämlik vård

1. Vill ditt parti se en nationell handlingsplan för att identifiera och åtgärda ojämlikheterna i hälsa och vård? (Planen ska omfatta både diagnostik och behandling så att överdödligheten i vissa sjukdomar hos personer med funktionsnedsättning elimineras)
2. Vill ditt parti se nationella riktlinjer för tillgången till hjälpmedel?

3. Vill ditt parti att kostnaden för hjälpmedel ska ingå i samma högkostnadsskydd som övrig vård?
4. Vill ditt parti att kostnaden för tandvård ska omfattas av högkostnadsskydd på samma sätt som gäller för övrig vård?
5. Vill ditt parti stärka rättigheterna för personer som vårdas i tvångsvården (under tvångslagstiftning)?

Det kan handla om att vidta åtgärder gällande bristen på somatisk vård, förekomsten av tvångsåtgärder som fastspänning eller avskiljning, eller möjligheten att kunna överklaga beslut om tvångsåtgärder.

### Fungerande utbildning

6. Vill ditt parti se skarpare skollagstiftning med krav på huvudmannen att skol- och lärmiljöer utformas enligt principen om universell utformning i enlighet med det funktionshinderpolitiska målet?
7. Vill ditt parti tillskjuta medel för att säkerställa en likvärdig tillgång till högkompetent elevhälsa – över hela landet?
8. Vill ditt parti tillse att skrivningen i skollagen som ger möjlighet för skolor att neka elever plats på grund av organisatoriska och ekonomiska svårigheter tas bort?
9. Vill ditt parti att de obligatoriska momenten/utbildningstimman om inkluderande lärmiljöer och olika funktionsnedsättningar ökar på lärar- och rektorsutbildningarna?
10. Vill ditt parti att det tas fram nationell statistik om elever med funktionsnedsättning, i syfte att få fram ett bättre underlag till insatser som förbättrar elevernas skolgång?

### Hur ska alla få plats på arbetsmarknaden?

11. Vill ditt parti se en nationell handlingsplan med åtgärder för att höja sysselsättningsgraden i nivå med övriga befolkningen?
12. Vill ditt parti ge Arbetsförmedlingen de direktiv och de resurser som krävs för att personer med funktionsnedsättning ska garanteras ett personnära och individuellt stöd som gör det möjligt att lämna arbetslösheten?
13. Vill ditt parti säkerställa skyddet mot diskriminering kopplat till bristande tillgänglighet i arbetslivet?

### Alla ska ha tillgång till rättvisa

14. Vill ditt parti se en utredning av rättshjälpsystemet för att säkerställa likhet inför lagen och lika tillgång till rättvisa?
15. Vill ditt parti förbättra möjligheten till kostnadsfri rättshjälp i förvaltningsdomstolen?
16. Vill ditt parti se till att de ekonomiska riskerna minskar för personer som driver diskrimineringsfall om exempelvis bristande tillgänglighet?
17. Vill ditt parti agera för att den bristande tillgängligheten i rättslokaler åtgärdas – både för allmänhet och anställda?
18. Vill ditt parti att budgetmedel tillsätts för att höja kompetensen om mänskliga rättigheter och funktionsrätt inom hela rättsväsendet?

### Luckor i lagen - stärkt straffrättsligt skydd

19. Vill ditt parti verka för en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för personer med funktionsnedsättning?
20. Vill ditt parti verka för att lagstiftningen förändras så att personer med funktionsnedsättningar skyddas mot hatbrott, på jämlik grund med andra diskrimineringsgrunder?

### Övergripande frågor

21. Vill ditt parti verka för en förbättrad nationell statistik som säkerställer att det finns ett bra underlag i jämlikhetsarbete och uppföljningen av funktionsrätt och Agenda 2030?
22. Är ditt parti berett att höja statsbidragen till funktionsrättsorganisationerna?
23. Vill ditt parti verka för att kommittéförordningen förändras så att konsekvenserna av olika förslag och beslut för funktionsrätten analyseras?